

Zdzisław Gębołyś

"Spacerem po etyce", Tadeusz Ślipko, Kraków 2010 : [recenzja]

Bibliotheca Nostra : śląski kwartalnik naukowy 1/1, 142-144

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Zdzisław Gębołyś
Instytut Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej Uniwersytetu Śląskiego

Tadeusz Ślipko: *Spacerem po etyce*. Kraków : Wydaw. Petrus, cop. 2010. – 335, [1] s. – ISBN 978-83-615533-19-1.

Księżda profesora Tadeusza Ślipko poznałem w 2003 roku, podczas konferencji w Dolnośląskiej Wyższej Szkole Edukacji Towarzystwa Wiedzy Współczesnej (DSW TWP) we Wrocławiu, gdzie wygłosił referat pod tożsamym z nazwą konferencji tytułem *Bibliotekarz w świecie wartości* (Kubów, 2003). Książd profesor wystąpił na konferencji z tematem godnym filozofa, etyka, znawcy teorii wartości, ale i bibliotekoznawcy. Po siedmiu latach od tej daty z pamięci nieco ulotniła się twarz profesora, uciekły szczegóły wystąpienia, trwały ślad pozostawiły jednak „rzucone” wtedy do audytorium słowa: nie tyle winniśmy rozważyć, czy istnieją wartości specyficzne dla pracy i zawodu bibliotekarza, co zastanawiać się, jakie wartości są istotne i ważne w jego służbie.

Pytanie o wartości w pracy bibliotekarza zostało postawione przez księżda profesora w zbiorze pism drobnych, wydanych przez Wydawnictwo Petrus z Krakowa w 2010 roku. Antologia autora podręcznika etyki i wielu innych ważnych pism, powstała z inspiracji Jego uczniów (Mustała, 2010), jest ledwo fragmentem dorobku myślowego uczonego¹, fragmentem zgoła wyjątkowym, na co wskazuje sam tytuł oraz dobór tekstów *Spacerem po etyce*. Lekkością pióra, swobodą znawcy tematu i problemów, T. Ślipko zaprasza czytelnika do rozwa-

---

¹ Tadeusz Ślipko SJ (ur. 18 stycznia 1918 w Stratynie w dawnym powiecie Rohatyn, obecnie na Ukrainie) – książd, profesor, jezuita, polski filozof specjalizujący się w zagadnieniach etycznych z zakresu etyki szczegółowej. Zajmował się zwłaszcza problematyką bioetyki ekologii, inżynierii genetycznej oraz diagnostyki prenatalnej. Zarysował też elementy etyki szczegółowych społeczności naturalnych, od małżeństwa i rodziny poczynając, kończąc na moralności życia międzynarodowego, zagadnień pokoju i wojny. Ważniejsze jego prace, to: *Zagadnienie godziwej obrony sekretu*. Warszawa 1968; *Etyczny problem samobójstwa*. Warszawa 1970; *Etos chrześcijański. Zarys etyki ogólnej*. Kraków 1974; *Życie i pleć człowieka*. Kraków 1978; *Zarys etyki szczegółowej*. Kraków 1982; *Zarys etyki ogólnej*. Kraków 1984; *Granice życia*. Warszawa 1988; *Kara śmierci z teologicznego i filozoficznego punktu widzenia*. Kraków 2000 (Darowski).

żania tak współczesnych, jak i zgoła uniwersalnych problemów życia społecznego. W zbiorze dwudziestu czterech tekstów znalazło się miejsce dla tak ważnych, kontrowersyjnych, budzących emocje współczesnego człowieka zagadnień, jak: ekologia, homoseksualizm, eutanazja, zapłodnienie in vitro, transplantacja, globalizacja. Pod etycznym osądem autora znalazły się również, w pewnym sensie, odwieczne problemy etyczne, jak: kara śmierci, własność prywatna, moralna wartość życia ludzkiego. Trzeci krąg tego wyboru tworzą podstawowe dla etyka kwestie, jak: sumienie, odpowiedzialność. Do rzędu fundamentalnych należy również pytanie o sytuacje graniczne w etyce, czy też, czy istnieją obiektywne wartości moralne.

Bibliotekarz jako taki nie jest głównym adresatem książki T. Ślipki. Właściwie poza dwoma tekstami, trudno w niej znaleźć materię, zbieżną z teorią i praktyką etyki bibliotecznej. Tym pierwszym tekstem jest wspomniana rozprawka o wartościach moralnych w pracy bibliotekarza, gdzie można znaleźć odpowiedź na pytanie, jakimi wartościami winien się bibliotekarz w swojej pracy odznaczać, zarazem, w obliczu jakich wartości (biblioteka jako mikrokosmos wartości, książka jako zbiór wartości) staje bibliotekarz. Drugim tekstem, bliskim współczesnemu bibliotekarzowi, może być omówienie kodeksów etycznych konserwatora zabytków i muzealnika. Pozwoli mu on spojrzeć ostrzejszym okiem tak na swój kodeks etyczny, jak na inne kodeksy zawodowe, w szczególności pomoże w oddzieleniu pomieszanych w nich często wartości moralnych z wartościami kulturowymi i technicznymi.

Gdyby jednak ów wyimaginowany czytelnik zakończył swoją lekturę tego dzieła tylko na tych dwóch tekstach, byłoby to z dużą stratą dla jego wiedzy etycznej. Właściwie cała książka, każdy tekst z osobna, jest godny polecenia, godzien lektury, dodajmy lektury niełatwej, bowiem wymagającej pewnego minimum filozoficznej edukacji i niezbędnej otwartości wobec konfliktów i dylematów etycznych, będących przecież częścią każdego życia ludzkiego. W dyskusji nad kondycją moralną zawodu bibliotekarza początku nowego stulecia i tysiąclecia, przydatne mogą być bibliotekarzowi, także inne, pozornie tylko niebibliotekarskie rozważania. „Nos dla tabakiery, czy tabakiera dla nosa”, zdaje się pytać książd profesor, w tekście o etycznych aspektach technokratyzmu. Ostrzega w nim, że rozwijająca się cywilizacja techniczna prowadzi w linii prostej do zniewolenia człowieka i uczynienia zeń bezwolnego statysty. W niejednej dyskusji bibliotekarzy, w niejednym tekście bibliotekarskim, usłyszymy, przeczytamy o takich cechach osobowościowych, jak: sumienność, godność, odpowiedzialność. Warto te

refleksje pogłębić lekturą odpowiednich tekstów T. Ślipki. Tym bardziej, iż autor, pokazuje nam je w kontrastowej perspektywie, z punktu widzenia etyki liberalnej i chrześcijańskiej. Wartościowe wydają się również dla bibliotekarza rozważania na temat kary, jej istoty, postaci i funkcji. Sytuacje graniczne w etyce, zwłaszcza związane z nimi konflikty psychologiczne i aksjologiczne, rozważa T. Ślipko na przykładzie przypadków medycznych, ale przecież nietrudno odnaleźć graniczne sytuacje także w pracy bibliotekarskiej. Antologia T. Ślipki może przyczynić się również do uporządkowania naszej wiedzy etycznej o obiektywnych wartościach moralnych poprzez autorytet często przywoływanego przez etyka, Maxa Schelera.

Spacer po etyce nie należy z perspektywy czytelnika do spacerów lekkich, łatwych i przyjemnych. Można powiedzieć o nim, że jest to spacer wymagający wysiłku, hartu ducha i intelektu, zmuszający go do uwagi, do koncentracji, od czasu do czasu do przystąpienia, do zamyślenia. *Spacer po etyce* pióra T. Ślipki stawia więcej pytań, aniżeli daje odpowiedzi, i to zdaje się być największą wartością tej wartościowej pracy.

Bibliografia

- Darowski J.: *Tadeusz Ślipko SJ* [online]. [dostęp: 2010-11-22]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.jezuici.pl/~rdarowski/slipkosieg.html#wichtigere>.
- Kubów S. (red.) (2003), *Bibliotekarz w świecie wartości. Materiały konferencji. Wrocław 15-16 maja 2003 r.* Wrocław.
- Mustala A. (2010), *Wstęp*. W: Ślipko T.: *Spacerem po etyce*. Kraków, s. 5-6.